

.....

Народ сме ние незлоблив,
а ти си зъл, себелюбив -
отивай в мир. Добър ти час.“

Превод Иван Бонев; Избр. произв. т. III, НК, С., 1971, с. 204 - 205

С този образ гениалният поет опровергава традиционната представа за циганите като импулсивни, с първични реакции, непримирими - хора, които търсят възмездие на всяка цена. У Пушкин има и естетизиране на горчивия им бит - типично за романтиците: те естетизират живота на Изтока, на източните племена. Но у него преобладава човешкото съчувствие и съпричастие към тежката им участ, към трудния им чергарски живот:

Не сте щастливи даже вие,
природни, бедни синове!...
Как шатър скъсан ще ви скрие
от мъката, що вред снове?

Пак там, с. 207

А Федя Протасов от „Живият труп“ на Толстой се влюбва в циганката Маша заради нейното благородство и всеотдайност - „тя всичко отдава, без да иска нищо“. Това е пълната противоположност на Земфира. Гледана с очите на романтик, любовта на циганите е такава, каквато я е пресъздал Пушкин /1/ - белязана с печата на *фаталността*. Разлюбеният Алеко страда, ревнува, той не може да се помири с измяната на Земфира. Измяната ѝ възприема трагично - така както и лирическият герой на Усин Керим в любовния цикъл стихове „Песни за Ата“. (Съпоставката се прави изцяло в тематичен план при пълното съзнание за несъизмеримостта на естетическите стойности). Изживял трагично измяната на любимата, той иска да ѝ прости, иска да прости и на приятеля си, ала не е в състояние да го стори:

Ще минат дни и аз жена ще имам,
и в моя дом дайре ще зазвъни.
И в празник ще се срещнем четирима,
но бих ли ви обичал пак, Али?